

Bijlage 4. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van Brakelbos met Hof ten Bossche en vallei van de Sassegembeek in Brakel (Opbrakel)

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Brakel, 2de afdeling, sectie A

Objectnummer: 4.03/45059/104.1

Dossiernummer: 4.001/45059/106.1

Omschrijving:

Brakelbos met Hof ten Bossche en vallei van de Sassegembeek in Brakel (Opbrakel),
Brakelbosstraat, Koningsweg, Laaistok, Pieter Hoelmanstraat, Pullem, Ronseseestraat, Willemsveld

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 12/06/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Si)
Getekend op: 2024-06-12 22:38:40 +02:0
Reden: ik keur dit document goed

Vlaamse
overheid

Matthias DIEPENDAELE

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 8 februari 2024.

Het agentschap Natuur en Bos bracht op 21 februari 2024 een gunstig advies met voorwaarden uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

De omgeving van het Brakelbos, de open kouter rondom het Hof ten Bossche en het kleinschalige landschap in de vallei van de Sassegembeek, hebben een zekere historische, esthetische, wetenschappelijke en landschappelijke waarde. Om deze te behouden wenst het Agentschap Onroerend Erfgoed deze te beschermen als cultuurhistorisch landschap.

Deze bescherming overlapt grotendeels met het habitatrichtlijngebied 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen' (BE2300007-6), deelgebied Brakelbos, en ten noorden ligt het deels in het VEN-gebied 'De Bronbossen en bovenlopen van de Vlaamse Ardennen' (nr 235). Binnen de afbakening van de bescherming zijn twee natuurbeheerplannen type 4 goedgekeurd, het Brakelbos wordt beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos, de vallei van de Sassegembeek wordt beheerd door Natuurpunt vzw.

Eén van de voordelen van zo'n natuurbeheerplan is dat meerdere activiteiten opgenomen in het beheerplan vrijgesteld zijn van omgevingsvergunning (hoofdstuk 6 van natuurbeheerplan) en kapmachtiging. Het zou ingaan tegen de doelstellingen van dit instrument dat ten gevolge de, latere, bescherming als cultuurhistorisch landschap voor de vrijgestelde activiteiten toch nog een toestemming of machtiging moet gevraagd worden aan het Agentschap Onroerend Erfgoed. Derhalve wordt gevraagd om te schrappen dat voor de beheermaatregelen die opgenomen zijn in een goedgekeurd natuurbeheerplan een dergelijke toestemming niet wordt gevraagd.

In dit beschermingsplan worden 4 zichten op het landschap beschermd. In de passende beoordeling is de juiste locatie moeilijk te achterhalen: de kaarten zijn moeilijk te interpreteren en de nummering van de vista's zijn onleesbaar. Dit kan best aangevuld worden.

Bij het opstellen van een geïntegreerd beheerplan, zoals hier wordt voorgesteld, zal men rekening moeten houden met de voorwaarden en afspraken vastgelegd in de goedgekeurde natuurbeheerplannen.

Bespreking passende beoordeling

Er is een passende beoordeling opgesteld waarin is onderzocht in welke mate de bescherming en de voorschriften de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zouden hypothekeren. Het habitatrichtlijngebied 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen' werd op 23 april 2014 aangewezen als Speciale Beschermingszone en in dit besluit werden ook de instandhoudingsdoelstellingen voor dit habitatrichtlijngebied vastgelegd. Er mogen dan ook geen projecten of plannen goedgekeurd worden die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zouden hypothekeren. (art. 36ter §4 van het Natuurdecreet).

Een belangrijke doelstelling van dit habitatrichtlijngebied is de uitbreiding van bossen en een kwaliteitsverbetering. Zolang de te behalen oppervlakte-doelstellingen niet gehaald zijn, moeten de bosdoelen in de overeenstemmende zoekzones worden gevrijwaard.

Met dit beschermingsplan wenst men enkele zichten op de erfgoedelementen open te houden. Deze vista's zijn op kaart gebracht op de figuren 1 – 4 van de passende beoordeling. Deze vista's overlappen deels met zoekzone voor bossen (9120 – 9130) en met 'het globaal kader binnen ruimer gebied dan de deelnemende percelen van het reservaat'. Volgens de goedgekeurde ecologische visie binnen het globaal kader overlapt een deel van de vista aan

Pullem deels met een 'halfopen landschap graslanden' en deels met een 'gesloten landschap bossen'.

Het Agentschap voor Natuur en Bos kan zich akkoord verklaren dat ter hoogte van deze vista's de desgevallend aan te leggen bossen in hakhoutbeheer staan of er een mantelzoomvegetatie wordt ontwikkeld, waardoor er een zachtere overgang zal zijn tussen het bos en de graslandvegetaties. Op deze wijze worden de overeenstemmende terreinen gevrijwaard als bos.

Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt vast dat het beschermingsplan geen betekenisvolle aantasting impliceert voor de instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszone. Het Agentschap voor Natuur en Bos verklaart zich akkoord met de conclusies uit de passende beoordeling. De passende beoordeling wordt gunstig geadviseerd.

Conclusie

Het Agentschap voor Natuur en Bos adviseert de bescherming als cultuurhistorisch landschap gunstig onder volgende voorwaarden:

- De kaarten met de vista's (nummering en zones die opengehouden moeten worden) worden verduidelijkt;*
- De aangeduide vista's die zijn gelegen in een zoekzone met bosdoelen worden gevrijwaard als gebied voor bos(ontwikkeling). Het desgevallend aanwezige bos mag worden onder hakhoutbeheer worden geplaatst of als mantelzoomvegetatie worden ontwikkeld;*
- Voor alle beheermaatregelen opgenomen in toepasselijke natuurbeheerplannen (op dit ogenblik: Brakelbos en Zegelsemse bosjes – NBP-OV-22-0306 en de bovenlopen van de Zwalm NBP-OV-20-0102), vastgesteld op grond van het Natuurdecreet, moet géén toelating gevraagd worden aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.*

Behandeling van het advies:

- De vier zichten in de voorgestelde bescherming zijn duidelijk genummerd en beschreven in het inhoudelijk dossier (paragraaf 1.3) en het ministerieel besluit (artikel 2, 4°). In de passende beoordeling zijn de zichten op kaart genummerd en weergegeven, alsook de zones van overlap met de zoekzones voor bosuitbreiding, met name van zicht 3 en de hoogstamboomgaard bij het Hof ten Bossche (figuren 1-3). Bijkomend wordt een extra plan als bijlage bij het ministerieel besluit toegevoegd, waarop de zichten duidelijk zijn weergegeven.
- Het Agentschap voor Natuur en Bos adviseert de passende beoordeling gunstig. De voorwaarden waren reeds in de passende beoordeling opgenomen.
- Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt als voorwaarde om in het beschermingsbesluit op te nemen dat de beheermaatregelen in het natuurbeheerplan worden vrijgesteld van een voorafgaande toelating door het Agentschap Onroerend Erfgoed.
Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Hieronder valt ook actief beheer. De natuurbeheerplannen type 4 voor dit gebied voorzien onder meer beheer dat valt onder regulier beheer. Er is geen toelating vereist voor alles wat valt onder regulier onderhoud of passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood. In een beschermingsbesluit kan geen vrijstelling van toelatingsplichten verleend worden op basis van een bestaand natuurbeheerplan. De terreinbeheerder kan in de toekomst, bijvoorbeeld bij de herziening van het natuurbeheersplan, streven naar een geïntegreerd natuur- en erfgoedbeheerplan. Via dit plan kan dan geregeld worden dat werken vrijgesteld worden van toelating, zo lang dit plan geldt.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) bracht op 5 maart 2024 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Het INBO gaat akkoord met het besluit van de passende beoordeling dat de bescherming geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken speciale beschermingszone veroorzaakt. De huidige natuurwaarden en de natuurdoelstellingen worden vrijwaard.

De doelstellingen van de voorgenomen beschermingen als cultuurhistorisch landschap en monument stroken grotendeels met de prioritaire inspanningen die vooropgesteld zijn voor de speciale beschermingszone 'BE2300007 Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen'.

De bescherming strookt eveneens met het soortenbeschermingsprogramma voor beekprik en rivierdonderpad.

We adviseren de voorlopige bescherming dan ook gunstig.

Het departement Omgeving en de overige agentschappen brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

Conclusie: De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het ministerieel besluit.

Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

- Een detailplan waarop de zichten zijn weergegeven, wordt als bijlage 2 bij het ministerieel besluit toegevoegd.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 8 februari 2024.

Het departement en de agentschappen brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

Conclusie: de adviesvraag heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 8 februari 2024.

Het agentschap Landbouw en Visserij bracht geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

Conclusie: de adviesvraag heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Brakel

Het advies werd gevraagd op 7 februari 2024.

Gemeente Brakel

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 5 maart 2024 een ongunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

1° het college had minstens verwacht dat een (principiële) akkoord van de eigenaar(s) in het beschermingsdossier werd opgenomen. Er is op geen enkele wijze overleg georganiseerd met de eigenaars van deze tientallen percelen. Velen onder hen zijn ook professioneel landbouwer. Middels dit voorstel, worden opnieuw nieuwe "beperkende regeltjes" opgelegd. De Vlaamse Regering heeft beslist de komende periode geen gronden meer aan te kopen voor natuurgebieden. Niettegenstaande voorliggend voorstel geen overdracht van zakelijke rechten met zich mee brengt; meent het college dat ook deze voorstellen onder ditzelfde moratorium dienen te vallen.

2° in het licht van de komende regionale verkiezingen van juni 2024 is het college de mening toegedaan dat dergelijke impactvolle beslissing onder de vorm van een ministerieel besluit momenteel niet gepast is. Voor lokale besturen is hieromtrent een omzendbrief toepasselijk, waarvan het college meent dat de inhoud ook voor andere overheden zou mogen toegepast worden. "Daarom verzoek ik de lokale en provinciale overheden om in het jaar van de verkiezingen tot aan de installatie van de nieuwe raden met de nodige omzichtigheid op te treden en in extremis geen beslissingen te nemen die het beleid van de nieuwe raden of de toekomstige ontwikkeling van de financiën nodeloos zouden verstoren."

Behandeling van het advies en opmerkingen:

1. De zakelijkrechthouder van het Hof ten Bossche werd gecontacteerd in functie van het onderzoek naar de erfgoedwaarden van de hoeve met bijhorend plaatsbezoek. Tijdens een volgend plaatsbezoek werd hem het voorstel tot bescherming als monument toegelicht. Hij werd ook om opmerkingen gevraagd voorafgaand aan het voorstel tot voorlopige bescherming.

Voor wat de zakelijkrechthouders van de percelen binnen het cultuurhistorisch landschap betreft worden zij na de voorlopige bescherming op de hoogte gebracht. Er loopt na de voorlopige bescherming een openbaar onderzoek. Indien gewenst kan ook een hoorzitting bij de gemeente georganiseerd worden.

De beschermingsprocedure van een cultuurhistorisch landschap voorziet geen bevragen van opmerkingen van zakelijkrechthouders voorafgaand aan de voorlopige bescherming. Enkel voor het beschermde monument werden daarom opmerkingen gevraagd aan de zakelijkrechthouder. Tijdens het openbaar onderzoek in de beschermingsprocedure is er inspraakmogelijkheid voor iedereen.

Het beschermingsvoorstel voorziet niet in het kopen van gronden en heeft ook nadien geen impact op mogelijke wisselingen in eigendomstoestand. Het moratorium is niet van toepassing op het beschermen van onroerend erfgoed. Het feit dat sommige landbouwgronden gevat worden door een landschapsbescherming kan niet vergeleken worden met een aankoop of overdracht van zakelijk recht.

2. De Vlaamse Regering heeft volheid van bevoegdheid tot aan de verkiezingen, daarna start de periode van "lopende zaken" tot een nieuwe Vlaamse Regering is aangesteld. In het kader van de beschermingsprocedure wordt de gemeenteraad niet gevraagd om een beslissing te nemen. Het citaat uit de omzendbrief is niet van toepassing.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier of het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 8 februari 2024.

De VCOE bracht op 22 maart 2024 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

1. De VCOE ontving op 8 februari 2024 een adviesvraag van Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van Brakelbos met Hof ten Bossche en vallei van de Sassegembeek in Brakel (Opbrakel). De commissie spreekt zich in dit advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming, met name: (a) het ministeriële besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan, en (d) het inhoudelijk dossier met inbegrip van de documentatiebijlage.
2. Voorliggend dossier vloeit voort uit een geografische screening van waardevolle landschappelijke gehelen in de Vlaamse Ardennen. Dat onderzoek resulteerde in drie beschermingsvoorstellen voor cultuurhistorische landschappen en twee beschermingsvoorstellen voor monumenten. De commissie bracht reeds advies uit over de betrokken bescherming als monument van het park en Villa Louisa in Oudenaarde. De overige beschermingsvoorstellen uit dit pakket liggen nu ter advisering voor. De commissie acht een selectie op geografische basis mogelijk, maar mist een afweging in vergelijkend perspectief. De dossiers geven niet aan in welke mate de geëvalueerde erfgoedwaarden beantwoorden aan de decretale selectiecriteria van de zeldzaamheid, herkenbaarheid, representativiteit, ensemblewaarde en contextwaarde. Het is ook onduidelijk hoe de geselecteerde sites zich verhouden ten opzichte van elkaar en niet-geselecteerde sites, alsook wat de selectie bijdraagt aan het beschermde bestand op Vlaams niveau. De commissie acht het aldus nodig de geografische selectie en afweging van het 'pakket Vlaamse Ardennen' verder te onderbouwen.
3. Artikel 1 van het ministeriële besluit legt de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap vast, en verwijst naar het afbakeningsplan en de fotoregistratie die als bijlagen bij het beschermingsbesluit zijn gevoegd. De commissie erkent de erfgoedwaarde van het gebied zoals grondig gedocumenteerd in voorliggend dossier. Het cultuurhistorisch landschap (152,4 ha) geldt als gaaf bewaard relict van drie landschapstypes die karakteristiek zijn voor de Vlaamse Ardennen: het oud-boscomplex van het Brakelbos; de aansluitende vallei van de Sassegembeek; en de open kouter rond het historische hoevecomplex Hof ten Bossche. Een deel van de vallei met knotbomen en een kwelgrasland met perceelsrandbeplanting genieten reeds bescherming als monument. De commissie vindt het positief dat het belangrijke Hof ten Bossche wordt voorgedragen voor een aanvullende bescherming als monument. Gezien de keuze voor twee afzonderlijke beschermingsbesluiten, vraagt de commissie te waken over de gelijktijdigheid van de verdere beschermingsprocedures alsook de samenhang van beide beschermingen expliciet te duiden in de ministeriële besluiten. Dit veronderstelt ook een betere afstemming van de beheersdoelstellingen (zie par. 5 van dit advies). Wat de afbakening van het cultuurhistorisch landschap betreft, merkt de commissie op dat de voorgestelde perimeter beperkter is dan het in de wetenschappelijke inventaris opgenomen landschappelijk geheel van het 'Brakelbos'. Met name de noordoostwaarts gelegen valleigebieden van de Sassegembeek worden niet weerhouden voor bescherming. Het inhoudelijk dossier licht deze afbakeningskeuze niet toe. De commissie vraagt de (al dan niet beperkte) erfgoedwaarden van de uitgesloten gebiedsdelen van het landschappelijk geheel alsnog te evalueren en op basis daarvan de afbakening van bescherming verder te motiveren dan wel te herzien. Volledigheidshalve merkt de commissie op dat het niet-geïnterpreteerde perceel A629/E met Pieter Hoelmanstraat nr. 35, expliciet wordt ingesloten aan de noordwestelijke rand van het cultuurhistorisch landschap. In art. 2 van voorliggend beschermingsbesluit staat dit gebouw evenwel niet uitdrukkelijk vermeld bij de 'gebouwen met erfgoedwaarde'. De commissie vraagt de opname van Pieter Hoelmanstraat nr. 35 te motiveren en het beschermingsbesluit desgevallend aan te vullen. Tot slot wijst de commissie op de summierere fotoregistratie. De commissie vraagt de fotoregistratie te vervolledigen met foto's van alle afzonderlijk beschreven houtige erfgoedobjecten, van de nog ontbrekende gebouwen met erfgoedwaarde (Pullem nr. 14 en nr. 16, Pieter Hoelmanstraat nr. 49, nr. 53, nr. 57 en desgevallend nr. 35), en van de vier vermelde zichten.
4. Artikel 2 van het ministeriële besluit verwijst naar de historische, esthetische, wetenschappelijke en ruimtelijk-structurende waarde. De commissie erkent deze erfgoedwaarden die uitvoerig zijn gemotiveerd. De commissie gaat ook akkoord met de in artikel 2 opgesomde erfgoedelementen en -kenmerken.

5. Artikel 3 van het ministeriële besluit omvat de beheersdoelstellingen voor het cultuurhistorisch landschap. De commissie ondersteunt de aanzet tot opmaak van een geïntegreerd beheerplan. Op die manier kan een correct evenwicht worden gezocht tussen natuurbeheer enerzijds, en het behoud en ondersteunen van de erfgoedwaarden anderzijds. In dat opzicht lijkt de stelling in beheersdoelstelling 3° vooruit te lopen op mogelijke bevindingen van dergelijk geïntegreerd beheerplan. Bij opmaak van dit beheerplan zal nog moeten blijken of een 'verbetering van de habitatkwaliteit positief [is] voor het behoud van de erfgoedwaarden- en kenmerken'. De commissie vraagt beheersdoelstelling 3° dan ook te schrappen uit het beschermingsbesluit. De overige beheersdoelstellingen voor het cultuurhistorisch landschap zijn gericht op het vrijwaren en versterken van aanwezige erfgoedwaarden, -kenmerken en -elementen. De commissie kan deze ondersteunen. De commissie vraagt wel nog een beheersdoelstelling toe te voegen inzake het behoud van het typische voorkomen van de gebouwen met erfgoedwaarde. Bijkomend wijst de commissie op de bij Hof ten Bossche horende percelen met boomgaard, vijver en veldweg. Deze percelen liggen enkel voor ter bescherming als cultuurhistorisch landschap. Noch het beschermingsbesluit voor het landschap, noch dat voor het monument gaat expliciet in op de historische link met de hoeve-site en de te behouden ensemblewaarde. De commissie vraagt de relatie tussen het bouwkundig en landschappelijk erfgoed van Hof ten Bossche door te vertalen in (een) concrete beheersdoelstelling(en). Beide beschermingsbesluiten dienen in die zin beter op elkaar te worden afgestemd.
6. Artikel 4 van het ministeriële besluit formuleert de voorschriften voor instandhouding en het onderhoud van het cultuurhistorisch landschap. In het inhoudelijk dossier (pag. 26) is sprake van vijf 'bijkomende bijzondere voorschriften' naast de generieke instandhoudingsvoorschriften. Artikel 4 van voorliggend ontwerpbesluit beperkt zich echter tot één aanvullend voorschrift inzake de beleving van de rust en de stilte in het gebied. De commissie vraagt artikel 4 van het ministeriële besluit op dit vlak aan te vullen en beter af te stemmen met de tekst van het inhoudelijk dossier.
7. Artikel 5 van het ministeriële besluit bevat tot slot de toelatingsplichten. De commissie kan deze ondersteunen.
8. Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een voorwaardelijk gunstig advies voor de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van Brakelbos met Hof ten Bossche en vallei van de Sassegembeek in Brakel (Opbrakel). De commissie vraagt:
 - a. de geografische selectie en afweging van het 'pakket Vlaamse Ardennen' te onderbouwen;
 - b. de (al dan niet beperkte) erfgoedwaarden van de uitgesloten gebiedsdelen van het landschappelijk geheel alsnog te evalueren en op basis daarvan de afbakening van bescherming verder te motiveren dan wel te herzien;
 - c. de opname in de bescherming van Pieter Hoelmanstraat nr. 35 (perceel A629/E) te motiveren en het beschermingsbesluit desgevallend aan te vullen;
 - d. de fotoregistratie te vervolledigen;
 - e. beheersdoelstelling 3 te schrappen en een beheersdoelstelling toe te voegen inzake de gebouwen met erfgoedwaarde;
 - f. de relatie tussen het bouwkundig en landschappelijk erfgoed van Hof ten Bossche door te vertalen in (een) concrete beheersdoelstelling(en). De beschermingsbesluiten voor het cultuurhistorisch landschap en het bijhorende monument dienen in die zin beter op elkaar te worden afgestemd;
 - g. artikel 4 van het ministeriële besluit aan te vullen en beter af te stemmen met de tekst van het inhoudelijk dossier.

Behandeling van het advies:

2. De erfgoedwaarden worden omschreven in het ministerieel besluit en beantwoorden aan de decretale selectiecriteria. De volgende omschrijving over de geografische selectie en afweging van het 'pakket Vlaamse Ardennen' kan hierbij nog verder worden toegelicht:

Op vraag van minister Diependaele werd onderzocht welke gebieden in de Vlaamse Ardennen in aanmerking komen voor een bescherming als cultuurhistorisch landschap. Door middel van

een snelscreening werd in 2020 een beperkt onderzoek gevoerd naar de gebieden met een hoge erfgoedwaarde.

De scope betrof de 'Vlaamse Ardennen s.l.'. Volgende gemeenten vallen hierin: Brakel, Gavere, Geraardsbergen, Haaltert, Horebeke, Herzele, Kluisbergen, Kruisem, Lierde, Maarkedal, Oosterzele, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zottegem en Zwalm.

Vertrekbasis waren alle landschappelijke gehelen uit de landschapsatlas (geoportaal.onroerenderfgoed.be) in september 2020. In totaal liggen 40 landschappelijke gehelen volledig of deels binnen de Vlaamse Ardennen s.l.

'Tiegemberg met Sint-Arnolduspark, Hellebos en omgeving' in Anzegem ligt in West-Vlaanderen maar behoort landschappelijk nog tot de Vlaamse Ardennen. Dit gebied werd toegevoegd aan de screening.

Vier gebieden aan de oostelijke en noordelijke perimeter horen landschappelijk niet tot de Vlaamse Ardennen en vielen buiten de scope:

- Merelbeekse bossen
- Dendervallei tussen Idegem en Ninove en het Geitebos
- Kongoberg
- Markvallei stroomafwaarts Galmaarden

Screening van de kaarten op basis van terreinkennis bracht nog drie gebieden aan die niet als landschappelijk geheel zijn opgenomen in de Landschapsatlas: Moenebroek (Geraardsbergen), Steenhuize (Herzele), Pyreneeën-Patersbos (Ronse). Deze gebieden werden toegevoegd aan de wetenschappelijke inventaris en eveneens aan de screening.

Van deze 39 landschappelijke gehelen binnen de Vlaamse Ardennen werd nagegaan of ze voldoende gevat zijn door een erfgoedbescherming of een afbakening als erfgoedlandschap: zeven gebieden zijn volledig of bijna volledig afgedekt door een bescherming als cultuurhistorisch landschap (CHL) of een afbakening als erfgoedlandschap (EL), of er is een initiatief lopende tot bescherming als cultuurhistorisch landschap (CHL) of monument (M) of stads- of dorpsgezicht (SDG) of afbakening als erfgoedlandschap (EL). Deze gebieden zijn of worden voor minstens 2/3, inclusief de kern, beschermd en worden niet verder meegenomen in de oefening:

- Kasteeldomein Baudries en omgeving (CHL en M)
- Bouvelobos en Hemsrode (EL)
- Dorpskern van Ename met archeologische site en Bos t'Ename (CHL, DG)
- De Heuvel van Bossenare (EL)
- Vlaamse Ardennen van Koppenberg tot Kluisberg (EL)
- Muziekbos-Koekamerbos (EL)
- Vallei van de Cotthembeek met omringende kouters (EL)

De overblijvende 32 gebieden werden op basis van de aanwezige gebiedskennis bij experts van het agentschap Onroerend Erfgoed onderzocht op erfgoedwaarde, selectiecriteria, kansen en knelpunten. Daaruit bleken tien gebieden in aanmerking te komen voor verder onderzoek in functie van een mogelijk bescherming. Omwille van prioriteiten werden de drie gebieden die het hoogste scoorden voorgesteld om voor te dragen voor bescherming als cultuurhistorisch landschap. Binnen de Vlaamse Ardennen s.l. is er nog potentie om bijkomende gebieden te beschermen als cultuurhistorisch landschap.

3. De commissie erkent de hoge gaafheid en erfgoedwaarde van het Brakelbos met Hof ten Bossche en vallei van de Sassegembeek.

De afbakening van het ontwerp cultuurhistorisch landschap beperkt zich tot het gebied dat, holistisch gezien, het hoogste scoort op de erfgoedwaarden en selectiecriteria. Het volledige gebied van het landschappelijk geheel komt niet in aanmerking voor bescherming als cultuurhistorisch landschap maar heeft wel nog voldoende erfgoedwaarde om in de wetenschappelijke inventaris opgenomen te zijn.

Een aanpassing van de afbakening is niet nodig.

Het niet-geïntariseerde perceel A629/E werd in de afbakening opgenomen omwille van de geïntariseerde essenkaphaag die deels op dit perceel staat. De aan de straat gelegen boerenarbeiderswoning op hetzelfde perceel, waar de essenkaphaag bij hoort, is niet storend in het landschap.

De fotoregistratie van het cultuurhistorisch landschap omvat 22 foto's en vat hiermee de essentie van de erfgoedwaarden en -elementen, met inbegrip van de zichten. Van alle erfgoedelementen, zowel bouwkundig erfgoed als van de houtige beplantingen met erfgoedwaarde, zijn de linken naar de erfgoedinventaris opgenomen waarbij er ook één of meerdere gedateerde foto's aan verbonden zijn.

5. De passende beoordeling gaat verder in op de natuurdoelen en de relatie met het behoud van de erfgoedwaarden. Het verbeteren van de habitatkwaliteit is in veel gevallen wel degelijk positief voor het behoud van de erfgoedwaarden- en kenmerken maar inderdaad niet in alle gevallen. De doelstelling hier is dat dit wel het geval is, de beheersdoelstelling kan hier behouden blijven.

Het is zo dat artikel 3 moet samen gelezen worden met artikel 5. In artikel 5 staan toelatingsplichtige werken voor het behoud van het bouwkundige erfgoed. Daarom is het niet wenselijk om bij artikel 3 bijkomende beheersdoelstellingen toe te voegen voor het bouwkundig erfgoed.

Van de percelen die bij Hof ten Bossche horen, maar niet gevat zijn door de bescherming als monument (boomgaard, vijver en veldweg), is de veldweg geïntariseerd als landschappelijk en bouwkundig element en opgenomen als erfgoedelement in het ministerieel besluit. De bronvallei ten noorden van Hof ten Bossche met verschillende bronnen, vijver en hoogstamboomgaard is eveneens opgenomen als erfgoedelement in het ministerieel besluit. Het beheer van deze verschillende erfgoedelementen is voldoende gewaarborgd door de beheersdoelstellingen en de toelatingsplichtige handelingen.

6. In art. 4 over de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed zijn er verschillen in de oplijsting in het inhoudelijk dossier en het ontwerp ministerieel besluit. De oplijsting in het inhoudelijk dossier wordt aangepast naar de oplijsting in het ministerieel besluit:

- 1° het cultuurhistorisch landschap als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade door brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het cultuurhistorisch landschap regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
- 5° de beleving van de rust en de stilte in het gebied te respecteren in functie van de landschapsbeleving. Werken of activiteiten in dit gebied passen hierbinnen en mogen de draagkracht van het gebied niet overschrijden.

De zaken die in het inhoudelijk dossier werden opgelijst zijn ondervangen via de toelatingsplichtige werken in art. 5 of de beheersdoelstellingen in art. 3.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier.

Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

- Oplijsting van de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed (p. 26) aanpassen naar de oplijsting in het ministerieel besluit.

1.4. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Inhoudelijk dossier:

- Oplijsting van de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed (p. 26) aanpassen naar de oplijsting in het ministerieel besluit.

Ministerieel besluit:

- Een detailplan waarop de zichten zijn weergegeven, wordt als bijlage 2 bij het ministerieel besluit toegevoegd.